# Ebelik Öğrencilerinin Gebelikte Şiddete Yönelik Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları

# Attitudes of Midwifery Students Towards Professional Roles in Violence in Pregnancy

**(Araştırma)**

**Semiha Aydın Özkan[*], Türkan Karaca[**], Dilek Bilgiç[***]**

## ÖZ

*Amaç:* Bu çalışma ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddete yönelik mesleki rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

*Gereç ve Yöntem:* Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma, 105 ebelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu" ve "Hemşirelerin Şiddete Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır.

*Bulgular:* Ebelik öğrencilerinin yaş ortalaması 21,59 ± 1,43 (min: 20- maks: 23)'dür. Öğrencilerin gebelikte şiddete yönelik mesleki rollerine ilişkin tutumlarının olumlu yönde olduğu ve mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıkları (29,27±7,36) saptanmıştır. Öğrencilerin sınıfı, yaş grubu, yaşadığı bölge ve gebelikte şiddete yönelik eğitim alma durumu ile şiddette mesleki rollerine ilişkin tutum medyan puanları arasında anlamlı fark elde edilmiştir ($p<0,05$).

*Sonuç:* Ebelik öğrencilerinin gebelikte uygulanan şiddete mesleki rollerine ilişkin tutumlarının olumlu yönde, geleneksellikten uzak olduğu ve mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıkları saptanmıştır. Ebelik öğrencilerinin şiddet gören gebeye yönelik destekleyici tutum ve yaklaşım sergilediği saptanmıştır. Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusunda tutumlarının ortaya çıkarılması ile elde edilecek sonuçlar doğrultusunda müfredat programında ayrı bir teorik ders olarak konuya yer verilmesi önerilebilir.

***Anahtar Kelimeler:*** *Ebelik öğrencileri, gebelikte şiddet, mesleki rol, tutum*

## ABSTRACT

*Aim:* This study aims to identify attitudes of midwifery students towards professional roles in violence in pregnancy.

*Material and Methods:* This descriptive study was conducted with 105 midwifery students. Data were collected by using "Socio-demographic Information Form" and "the Nurses' Attitudes regarding Professional Role in Violence Scale". Non-parametric tests were used to analyze the data.

*Results:* The average age of midwifery students was 21.59 ± 1.43 (min: 20 - max: 23). It was found that attitudes of midwifery students towards professional roles in violence in pregnancy were positive and they used contemporary approaches in their professional roles (29.27±7.36). There was also significant difference between professional role attitudes median scores and students' class, age group, region of living and having education about violence in pregnancy ($p<0.05$).

*Conclusion:* It was determined that the attitudes of midwifery students towards professional roles in violence in pregnancy were positive and they used contemporary approaches in their professional roles. It was also found that midwifery students showed a supportive attitude and approach towards the pregnant woman who experienced the violence. In the light of the results obtained by revealing the attitudes of midwifery students towards violence in pregnancy, it may be suggested to include the subject as a separate theoretical course in the curriculum.

***Key Words:*** *Attitude, midwifery students, professional role, violence in pregnancy*

[*]Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü, Adıyaman, Türkiye, E-mail: semihaaydin44@gmail.com, Tel: 0416 223 30 03-4620, ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4538-0396

[**]Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Adıyaman, Türkiye, E -mail: taksot@adiyaman.edu.tr, Tel: 0416 223 30 03-4629, ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8603-5460

[***]Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir, Türkiye, E-mail: , Tel: , ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9569-8875

Geliş Tarihi: 17 Kasım 2017 Kabul Tarihi: 25 Aralık 2018

3-4 Kasım 2016 tarihleri arasında Kırıkkale'de düzenlenen Uluslararası II.Adli Hemşirelik Kongresi ve I.Adli Sosyal Hizmet Kongresi'nde Poster Bildiri olarak sunulmuştur

Atıf/Citation: Aydın Özkan S., Karaca T., Bilgiç D. Ebelik Öğrencilerinin Gebelikte Şiddete Yönelik Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2019; 6(1), 36-43. DOI: 10.31125/hunhemsire.544124

# GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet, toplumun ekonomik, sosyal, eğitim ve sağlık alanlarını etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunu ve insan hakları ihlalidir[1-3]. Kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınabilecek gebelikte şiddet ise eş/partner, ebeveynler, kardeşler ya da başka akrabaları tarafından gebeye uygulanan fiziksel, cinsel, ekonomik ya da psikolojik/duygusal şiddet tehdidi olarak tanımlanmaktadır[4]. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması kapsamında verilen gebelikte fiziksel şiddet prevalansı 2008'de %10 iken 2014 yılında %8 olarak bildirilmiştir[5]. Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde gebelik döneminde kadınlar %4,8 ile %40,7 gibi değişen oranlarda şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir[6-10]. Şiddete maruz kalan gebelerde antenatal bakım eksikliği, erken doğum, düşük, plasentanın erken ayrılması, doğum öncesi kanama ve erken membran rüptürü gibi pek çok sorun gelişmekle birlikte, bebekte düşük doğum ağırlığı, fetusta kırıklar, uterus, akciğer ya da dalak rüptürü, fetal yaralanma ve fetal distres gibi yaşama şansını azaltabilecek sorunlara yol açmaktadır[11].

Şiddete uğrayan kadınların ilk başvuru yerinin birinci basamak sağlık kurumlarının olduğu belirtilmektedir[12]. Türkiye'de ebelerin yarısından fazlasının (%53,4) birinci basamak sağlık kurumlarında çalıştığı göz önüne alındığında[13], ebelerin şiddete maruz kalan gebe ile karşılaşma durumunun daha fazla olduğu düşünülmektedir[14]. Ebeler şiddete maruz kalan gebeler ile karşılaştığında taşıdığı toplumsal değer ve inançlara bağlı olarak öfke, keder, şaşkınlık, elem gibi duygular yaşayabilirler. Ebelerin yaşayabileceği bu duygular, şiddet mağduruna profesyonel yaklaşımını etkileyebilmektedir. Ebelerinin önce kendi duygu ve tutumlarının farkında olması, kontrol etmesi, nesnel olması, tutumlarını hizmet sunumuna karıştırmaması profesyonelliğinin gereğidir[15,16,17]. Gebelik döneminde şiddete uğrayan bir kadın ile karşılaşıldığında ebeler, kadının ön değerlendirmesini yaptıktan sonra gerekli kurum ve kuruluşlar hakkında bilgilendirmek ve yönlendirmek ile yükümlüdürler[15].

Tutum, bireylerin, insanlar ve olaylar karşısında gösterdiği davranış biçimi olarak tanımlanabilir ve geliştirilen ölçeklerle saptanabilir[18]. Ebelik öğrencilerinin eğitimleri esnasında gebelik döneminde kadınlara yönelik şiddet konusundaki tutumlarının belirlenmesi önemlidir. Geleneksel tutumda olan öğrencilerin çalışma hayatına başlamadan önce eğitimler ile aşama aşama modern tutuma sahip olmalarının sağlanması açısından, ebelik öğrencilerinin mesleki tutumlarının tespiti önemlidir. Bu anlamda ebelik öğrencilerinin gebeye yönelik şiddet konusunda tutumlarının belirlendiği ve sonuçlarının ortaya konulduğu sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır[19-21]. Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir üniversitenin ebelik bölümü öğrencileri ile yürütülen bu çalışmada popülasyonun yarıdan çoğu bu bölgede doğmuş büyümüş öğrencilerden oluşmaktadır. Güneydoğu Anadolu bölgesinin geleneksel tutuma sahip aile yapısı düşünüldüğünde ebelik öğrencilerinin gebeye yönelik şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesi, mevcut durumun değerlendirilmesine ve bu alandaki gereksinimlerin tanımlanarak eğitim programında gerekli düzenlemelerin yapılmasına olanak sağlayacaktır. Bu bilgiler ışığında, çalışmanın amacı ebelik 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin gebelikte şiddet konusunda mesleki rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir.

# GEREÇ ve YÖNTEM

## Çalışmanın Tipi

Tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

## Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Yüksekokulu'nda, 2016-2017 Yılı Eğitim-Öğretim döneminde öğrenim gören ebelik bölümü 3. ve 4. öğrencileri (n=128) oluşturmuştur.

Çalışma, hastane uygulamaları için en az iki dönem klinik ortamda bulunan ebelik bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerden 19 öğrenciye ulaşılamadığı ve dört öğrenci katılmak istemediği için 105 öğrenci (evrenin %82'sine ulaşılmıştır) ile gerçekleştirilmiştir.

## Verilerin Toplanması

Çalışmanın yapılabilmesi için bölüm başkanlığından ve etik kuruldan onaylar alındıktan sonra, dersin öğretim elemanından izin alınıp ders başlamadan önce öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmış ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere araştırmacı tarafından dağıtılan, kişisel bilgi formu ve ölçek maddelerini içeren soru formlarını doldurmaları istenmiştir. Formun doldurulması ortalama 15 dakika sürmüştür.

## Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri. "Kişisel Bilgi Formu" ve "Hemşirelerin/Ebelerin Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları" ölçeği ile toplanmıştır.

*Kişisel Bilgi Formu:* Katılımcıların yaşını, sınıfını, aile tipini, doğup büyüdüğü coğrafi bölgeyi, annesinin ve babasının eğitim durumunu ve ekonomik durumunu sorgulayan yedi soru ve gebelikte şiddete yönelik beş sorudan oluşmuştur.

*Hemşirelerin "Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları Ölçeği (ŞMRİT Ölçeği)":* Araştırmada Gömbül tarafından 1998 yılında geliştirilen, hemşirelerin ŞMRİT ölçeği kullanılmıştır. Ölçeği geliştiren Gömbül'den formun ebeler için kullanımının uygunluğu konusunda yazılı onay alınarak orijinal formdaki ifadelerde yer alan "hemşire" ibaresi yerine "ebe" ibaresi konulmuştur. Ebelerin ŞMRİT ölçeğinde erkeğin eşine uyguladığı şiddette ilişkin ebenin rolünü belirlemeye yönelik 15 tutum ifadesi yer almaktadır. Bu ölçek 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçek, şiddet gören kadını destekleyici ebelik girişimleri, evliliği her koşulda sürdürmeye yönelik destekleyici ve evlilik birlikteliğini sonlandırmaya yönelik destekleyici olmayan ebelik girişimleri ile şiddette ilişkin ebenin rolüne olumsuz bakışı içeren 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15 en yüksek puan 75'tir. Ölçek ortalaması yazarlar tarafından 45 olarak belirtilmiştir. Puanlamada yüksek puan şiddete mesleki rollerine ilişkin tutumların gelenekselleştiğini, modern görüşten uzaklaştığını göstermektedir ve toplumda var olan tutumlara bağlılığı göstermektedir. Puanın düşük olması ise geleneksellikten uzaklaştığını ve modern görüşü/ mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıklarını göstermektedir[19]. Gömbül'ün yapmış olduğu analiz sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.72'dir[20]. Bu çalışmada Cronbach Alfa değeri 0,79 olarak saptanmıştır.

## Çalışmanın Etik Boyutu

Çalışmanın yapılabilmesi için ilgili üniversitenin bölüm başkanlığından yazılı izin, öğrencilere çalışmanın amacı açıklandıktan sonra sözlü onam ve ilgili üniversitenin etik kurulundan (Karar no: 2016-7-5) gerekli izinler alınmıştır.

## Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri SPSS 16.00 paket programı ile analiz edilmiştir. ŞMRİT ölçeğinde Kolmogorov Smirnov testi ile verilerin normaliteleri değerlendirerek nonparametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortanca, minimum, maksimum, Mann Whitney U, Kruskall Wallis testleri kullanılmıştır. Gruplar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu durumlarda, anlamlılığının hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için "post hoc" testlerden Bonferroni testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p<0,05$ kullanılmıştır.

## BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan ebelik 3. ve 4.sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 21,59 ± 1,43 (min20-maks23)'tür. Öğrencilerin %59,0'ı 20-21 yaş grubunda, %94,3'ü bekar, %57,1'i 4. sınıfta okumaktadır. Ebelik öğrencilerinin %69,5'inin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde doğup büyüdüğü, %82,9'unun çekirdek aile tipine sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin %32,4'ü yakın çevresinde, %37,1'i hastane uygulamalarında şiddete uğrayan gebe ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir (Tablo 2). Öğrencilerin %11,4'ü gebelikte şiddete yönelik eğitim aldığını belirtirken, %95,2'si eğitim almak istediğini belirtmiştir (Tablo 3).

**Tablo 1. Ebelik Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri (n=105)**

| | Sayı | % |
|---|---|---|
| **Yaş** | | |
| **20-21 yaş** | **62** | **59.0** |
| **22-23 yaş** | **43** | **41.0** |
| **Yaş ortalaması** | **21.59±1.41** | **(Min-Max=20-23)** |
| **Öğrenim Gördüğü Sınıf** | | |
| **3.sınıf** | **45** | **42.9** |
| **4.sınıf** | **60** | **57.1** |
| **Medeni Durumu** | | |
| **Evli** | **6** | **5.7** |
| **Bekar** | **99** | **94.3** |
| **Aile Tipi** | | |
| **Çekirdek aile** | **87** | **82.9** |
| **Geniş aile** | **18** | **17.1** |
| **Yaşadığı Bölge** | | |
| **İç Anadolu Bölgesi** | **4** | **3.8** |
| **Doğu Anadolu Bölgesi** | **7** | **6.7** |
| **Güneydoğu Anadolu Bölgesi** | **73** | **69.5** |
| **Ege ve Akdeniz Bölgesi** | **21** | **20.0** |
| **Anne Öğrenim Düzeyi** | | |
| **Okuryazar değil ve Okuryazar** | **39** | **37.1** |
| **İlköğretim mezunu** | **55** | **52.4** |
| **Lise ve üzeri mezun** | **11** | **10.5** |
| **Baba Öğrenim Düzeyi** | | |
| **Okuryazar değil ve okuryazar** | **13** | **12.4** |
| **İlköğretim mezunu** | **64** | **61.0** |
| **Lise ve üzeri mezun** | **28** | **26.6** |
| **Algılanan Gelir Düzeyi** | | |
| **Gelir giderden az** | **12** | **11.4** |
| **Gelir gidere denk** | **89** | **84.8** |
| **Gelir giderden fazla** | **4** | **3.8** |

**Tablo 2. Ebelik Öğrencilerinin Şiddete Uğrayan Gebe ile Karşılaşma Durumuna Göre Dağılımı**

| | Sayı | % |
|---|---|---|
| **Yakın Çevrede Şiddete Uğrayan Gebe İle Karşılaşma Durumu** | | |
| **Karşılaşan** | **34** | **32.4** |
| **Karşılaşmayan** | **71** | **67.6** |
| **Hastane Uygulamalarında Şiddete Uğrayan Gebe İle Karşılaşma Durumu** | | |
| **Karşılaşan** | **39** | **37.1** |
| **Karşılaşmayan** | **66** | **62.9** |

**Tablo 3. Ebelik Öğrencilerinin Gebelikte Şiddete Yönelik Eğitim Alma Durumuna Göre Dağılımı**

| | Sayı | % |
|---|---|---|
| **Gebelikte Şiddete Yönelik Eğitim Alma Durumu** | | |
| **Alan** | **12** | **11.4** |
| **Almayan** | **93** | **88.6** |
| **Gebelikte Şiddete Yönelik Eğitim Almak İsteme Durumu** | | |
| **İsteyen** | **100** | **95.2** |
| **İstemeyen** | **5** | **4.8** |

Ebelik öğrencilerinin ŞMRİT genel puan ortalamasının 29,30±7,43, ortanca değerinin 29 olduğu, minimum 15, maksimum 60 puan aldığı, öğrencilerin tutumlarının geleneksellikten uzak olduğu ve mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıkları saptanmıştır (Tablo 4).

**Tablo 4.Ebelik Öğrencilerinin Şiddete Mesleki Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Dağılımı (n=105)**

| | n | Min | Maks | Ortanca |
|---|---|---|---|---|
| **Destekleyici Ebelik Girişimleri** | **105** | **6.0** | **22.0** | **9.0** |
| **Destekleyici Olmayan Ebelik Girişimleri** | | | | |
| **Evliliği Her Koşulda Sürdürmeye Yönelik** | **105** | **4.0** | **20.0** | **9.0** |
| **Evliliği Sonlandırmaya Yönelik** | **105** | **2.0** | **10.0** | **4.0** |
| **Şiddete İlişkin Ebenin Rolüne Olumsuz Bakış** | **105** | **3.0** | **14.0** | **6.0** |
| **ŞMRİT Ölçeği Toplam Puanı** | **105** | **15.0** | **60.0** | **29.0** |

Öğrencilerin medeni durumunun, aile tipinin, anne ve babasının eğitim durumunun, sosyo ekonomik düzeyinin, yakın çevresinde ve hastane uygulamalarında şiddete uğrayan gebe ile karşılaşma durumlarının şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumlarını etkilemediği saptanmıştır (p>0,05).
Öğrencilerin sınıfı, yaş grubu, yaşadığı bölge ve gebelikte şiddette yönelik eğitim alma durumu ile ŞMRİT ölçeğinin ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Öğrencilerden 20-21 yaş grubunda olan, 3. sınıfta eğitim gören, üniversiteye gelene kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan ve gebelikte şiddete yönelik eğitim almayanlarda şiddette mesleki rollerine ilişkin daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır (p<0,05) (Tablo 5).

**Tablo 5. Ebelik Öğrencilerinin Bazı Tanıtıcı Özelliklerine Göre Şiddete Mesleki Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortancalarının Dağılımı (n=105)**

| | | Destekleyici Ebelik Girişimleri | Evliliği Her Koşulda Sürdürmeye Yönelik | Evlilik Birlikteliğini Sonlandırmaya Yönelik | Şiddete İlişkin Ebenin Rolüne Olumsuz Bakış | ŞMRİT Ölçeği Toplam Puanı |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | n | Ortanca (Min-Maks) | Ortanca (Min-Maks) | Ortanca (Min-Maks) | Ortanca (Min-Maks) | Ortanca (Min-Maks) |
| **Yaş** | | | | | | |
| **20-21 yaş** | **62** | **10(6-19)** | **10(4-20)** | **4 (2-10)** | **6 (3-12)** | **32 (15-60)** |
| **22-23 yaş** | **43** | **8(6-22)** | **8(4-16)** | **3 (2-8)** | **5 (3-14)** | **25 (15-48)** |
| **Z değeri** | | **-2.692** | **-2.170** | **-1.032** | **-1.691** | **-2.789** |
| **p değeri** | | **0.007** | **0.030** | **0.302** | **0.091** | **0.005** |
| **Öğrenim Gördüğü Sınıf** | | | | | | |
| **3.sınıf** | **45** | **10 (6-19)** | **10 (4-20)** | **4 (2-10)** | **7 (3-12)** | **32 (15-60)** |
| **4.sınıf** | **60** | **8.5 (6-22)** | **8 (4-16)** | **3 (2-8)** | **5 (3-14)** | **26.5 (15-39)** |
| **Z değeri** | | **-2.802** | **-2.449** | **-1.550** | **-3.925** | **-4.152** |
| **p değeri** | | **0.005** | **0.014** | **0.121** | **0.001** | **0.001** |
| **Yaşadığı Bölge** | | | | | | |
| **İç Anadolu** | **4** | **6 (6-8)** | **9 (4-13)** | **3.5(2-5)** | **7 (3-8)** | **25.5 (17-32)** |
| **Doğu Anadolu** | **7** | **7 (6-19)** | **7 (5-20)** | **2 (2-10)** | **7 (4-12)** | **21 (18-60)** |
| **Güneydoğu Anadolu** | **73** | **10 (6-22)** | **10 (4-16)** | **4 (2-8)** | **6 (3-14)** | **31 (15-42)** |
| **Ege ve Akdeniz** | **21** | **8 (6-14)** | **8 (4-15)** | **4 (2-8)** | **5 (3-12)** | **25 (15-42)** |
| **$X^2$ değeri** | | **6.434** | **6.791** | **0.894** | **3.502** | **9.158** |
| **p değeri** | | **0.012** | **0.079** | **0.827** | **0.320** | **0.027** |
| **Gebelikte Şiddete Yönelik Eğitim Alma Durumu** | | | | | | |
| **Evet** | **12** | **7.5 (6-13)** | **8 (4-14)** | **3.5 (2-8)** | **5 (3-8)** | **24.5 (17-37)** |
| **Hayır** | **93** | **10 (6-22)** | **10 (4-20)** | **4 (2-10)** | **6 (3-14)** | **29 (15-60)** |
| **Z değeri** | | **-2.052** | **-0.440** | **-0.036** | **-1.967** | **-1.946** |
| **p değeri** | | **0.040** | **0.660** | **0.971** | **0.049** | **0.037** |

*Z=Mann Whitney U testi $X^2$= Kruskal Wallis testi

ŞMRİT ölçeği alt boyutlarından destekleyici ebelik girişimleri alt boyutu ortanca değerinin, 20-21 yaş grubunda olan, 3. sınıfta eğitim gören, üniversiteye gelene kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan ve gebelikte şiddette yönelik eğitim almayan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu öğrencilerin daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 5). Evliliği her koşulda sürdürmeye yönelik alt boyutu ortanca değerinin, 20-21 yaş grubunda olan, 3. sınıfta eğitim gören öğrencilerde daha yüksek olduğu ve öğrencilerin daha geleneksel tutuma sahip olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Şiddete ilişkin ebenin rolüne olumsuz bakış alt boyutu ortanca değerleri, 3. sınıfta eğitim gören ve gebelikte şiddette yönelik eğitim almayan öğrencilerde daha yüksek olduğu ve öğrencilerin daha geleneksel tutuma sahip olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 5).

## TARTIŞMA

Gebelikte şiddet hem anne hem de fetüs sağlığını olumsuz yönde etkileyen önemli bir sağlık sorunudur[20]. Ülkemizde yaklaşık her on gebeden birine eşi ya da partneri tarafından fiziksel şiddet uygulanmaktadır[5].

Ebelik öğrencilerinin ileride yetkin ve duyarlı birer ebe olabilmeleri için öncelikle kendilerinin şiddet konusunda olumlu mesleki tutum geliştirmeleri, modern bir tutum içinde hasta bakımında rol almaları önemlidir[17]. Bu çalışmada ŞMRİT ölçeği ortanca değerlerine göre ebelik öğrencilerin gebelikte şiddete mesleki rollerine ilişkin tutumlarının mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıkları, şiddet gören gebeye yönelik destekleyici tutum sergiledikleri saptanmıştır. Bozkurt ve ark. (2013)'nın 271 ebelik bölümü öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, çalışmamıza benzer şeklide modern görüşü/ mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullandıkları belirtilmiştir[16].

Ellsberg ve ark. (2008) çalışmasında, tutumların doğuştan değil öğrenme sürecinde toplumsallaşma aracılığıyla kültürel değerler olarak sonradan kazanıldığını, yaş artışı ile birlikte geleneksel görüşe doğru kayma eğilimi gösterebildiğini belirtmişlerdir[22]. Bu çalışmada 20-21 yaş grubunda ve 3.sınıfta eğitim gören ebelik öğrencilerinin destekleyici ebelik girişimleri alt boyutunda, evliliği her koşulda sürdürmeye yönelik alt boyutunda ve şiddete mesleki rollerine ilişkin tutum ölçeği ortanca değerlerine göre daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptandı. Farklı örneklem grupları ile yapılan çalışmalarda yaş arttıkça öğrencilerin gebelikte şiddete yönelik geleneksel tutum sergiledikleri belirtilmiştir[16,23,24]. Bu çalışmada yaş grupları arasında anlamlı farklılık olmasına rağmen öğrencilerinin geleneksel ya da mesleki rollerinde çağdaş yaklaşımları kullanmaları yaş ve sınıf farklılığı ile birlikte üçüncü sınıfın ikinci döneminde kadına yönelik şiddet ve gebelikte şiddet konusunun anlatıldığı kadın sağlığı ve hastalıkları dersini alanlar ve almayanların bu çalışma bulgusunda etkili olabileceği düşünülmüştür.

Birçok doğu kültüründe kadına karşı şiddet, toplum tarafından normal bir davranış olarak görülmektedir[25]. Çalışmamızda yaşamlarının büyük bir kısmını Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde geçiren öğrencilerin diğer bölgelerde yaşayan öğrencilere göre destekleyici ebelik girişimleri alt boyutunda ve şiddete mesleki rollerine ilişkin ölçek ortanca değerlerinde geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır ($p<0,05$).

Şiddet ile ilgili yapılan çalışmalarda, şiddete tanıklık etme ya da uğramanın şiddet tutumu üzerinde olumsuz yönde etkili olduğu belirtilmektedir[19]. Aile içinde kadının şiddete maruz kalması, çocukların ilerideki yaşamlarında şiddeti normalleştirmelerinde etkisi olduğu belirtilmektedir[5]. Ülkemizde yapılan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması sonucuna göre gebelikte şiddetin en yaygın görüldüğü bölge Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi (%10,6) olduğu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ise dördüncü sırada yer aldığı (%8,9) belirtilmiştir[5]. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin %69,5'inin Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşadığı düşünülürse şiddete tanıklık etme olasılıklarına bağlı olarak geleneksel görüşe sahip olma nedenleri açıklanabilir.

Ebelik öğrencilerinin mezuniyet öncesi eğitimleri sırasında gebelikte şiddeti tanıması, önleme konusunda bilgi sahibi olması şiddetle mücadelede çok büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmada öğrencilerin %88,6'sı gebelikte şiddet konusunda eğitim almadığı, %95,2'sinin eğitim almak istediği saptanmıştır. Benzer şekilde ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada, öğrencilerin %89,4'ünün, ebe ve hemşireler ile yapılan başka bir çalışmada da %92,9'unun şiddetle ilgili hiçbir eğitim almadığı belirtilmiştir[12,16].

Çalışmamızda gebelikte şiddete yönelik eğitim almadığını belirten öğrencilerin destekleyici ebelik girişimleri alt boyutunda, evliliği her koşulda sürdürmeye yönelik alt boyutunda ve şiddete mesleki rollerine ilişkin tutum ölçeği ortanca değerlerinde daha gelenekselci bir bakış açısına sahip olduğu belirlenmiştir. Ebelik eğitim müfredatında özellikle riskli gebelikler, riskli doğum, kadın sağlığı, ana çocuk sağlığı ve üreme sağlığı gibi

derslerde şiddet durumunda gebenin ve fetusun karşılaşabileceği risklerden bahsedilmesine rağmen ayrı bir ders olarak gebelikte şiddet ve sonuçları konusuna yer verilmesinin bu sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülmüştür.

## SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda; ebelik öğrencilerinin gebelikte uygulanan şiddete mesleki rollerine ilişkin tutumlarının olumlu yönde olduğu, geleneksellikten uzak ve modern görüşü yansıttığı destekleyici tutum ve yaklaşım sergilediği saptanmıştır. Bu çalışmada 20-21 yaş grubunda olan, 3. sınıfta eğitim gören, üniversiteye gelene kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan ve gebelikte şiddete yönelik eğitim almayan öğrencilerin daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusunda tutumlarının ortaya çıkarılması ile elde edilecek sonuçlar doğrultusunda müfredat programında ayrı bir teorik ders olarak konuya yer verilmesi önerilebilir.
Ebelik öğrencilerinin bilgi düzeyi arttıkça şiddet gören gebeye yönelik destekleyici tutum ve yaklaşımlarının artacağı düşünülmektedir.

## Araştırmanın Sınırlılıkları

Gebelikte şiddet konusunda elde edilen tutum bilgileri öğrencilerin öz bildirimine dayalıdır. Öğrencilerin gebelikte şiddet konusundaki tutumları ŞMRİT ölçeği verileri ile sınırlıdır. Araştırma ebelik 3. ve 4. sınıf öğrencilerini kapsadığı için sonuçlar yalnızca bu öğrencilere genellenebilir.

## KAYNAKLAR

1. Dişsiz M. Şahin NH. Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi 2008; 1(1):50-58.

2. Hinchberger PA. Violence against female student nurses in the workplace. Nursing Forum 2009; 44(1):37-46.

3. Silva CD. Gomes VLO. Oliveira DC. Marques SC. Fonseca AD. Martins SR. Social representation of domestic violence against women among Nursing Technicians and Community Agents. Revista da Escola de Enfermagem da USP 2015; 49(1):22-9.

4. Finnbogadóttir H.Dykes A. Midwives' awareness and experiences regarding domestic violence among pregnant women in Southern Sweden. Midwifery 2012;28 (2):181–189.

5. KSGM (T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2014. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü; 2014. S130-132.

6. Alan H. Koç G. Taşkın L. Eroğlu K. Terzıoğlu F. Exposure of pregnant women to violence by partners and effecting factors in Turkey. Sexuality Rresearch and Social Policy. 2016;13(2): 173–181.

7. Ayrancı Ü. Günay Y. Ünlüoğlu İ. Hamilelikte aile içi şiddet: Birinci basamak sağlık kurumlarına başvuran kadınlar arasında bir araştırma. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2002;3:75-87.

8. Taşpınar A. Bolsoy N. Kaya F. Şirin A. Şirin G. Physical violence and affecting factors during pregnancy in Çanakkale. Aile ve Toplum Dergisi 2008;4(13):63-76.

9. Karaoğlu L. Celbis O. Ercan C. Ilgar M. Pehlivan E. Güneş G. Genç MF. Eğri M. Physical, emotional and sexual violence during pregnancy in Malatya. Turkey. European Journal of Public Health 2005;16 (2): 149-156.

10. Arslantaş H. Adana F. Ergin F. Gey N. Biçer N. Kıranşal N. Domestic violence during pregnancy in an eastern city of Turkey: A Field Study. Journal of Interpersonal Violence 2011;27:1293-313.

11. Öztürk H. ve Sevil Ü. Gebelikte "Şiddet". Sağlık ve Toplum Dergisi. 2005;1.

12. Elmalı F. Kaya Erten Z. Zincir H. Özen B. Balcı E. Hemşire ve ebelerin aile içi fiziksel şiddete bakış açıları. Sağlık Bilimleri Dergisi 2011; 20(1):39-47.

13. Köse MR. Bora Başara B. Güler C. Soytutan Çağlar İ. Özdemir TA. Aygün A. Sağlık araştırmaları genel müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı sağlık istatistik yıllığı 2016, Ankara, Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2017, 225.

14. Yörük S. Günay T. Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü'nde halk sağlığı eğitim programının öğrenci geri bildirimleri ile değerlendirilmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi 2012; 1(2):49-53.

15. Davas AA. Aksu. F. The training needs of Turkish emergency department personnel regarding intimate partner violence. BioMed Central Public Health. 2007;7: 350.

16. Bozkurt ÖD. Daşıkan Z. Kavlak O. Şirin A. Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusundaki bilgi, görüş ve tutumlarının belirlenmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi 2013;2(2): 99-107.

17. Tunçel EK. Dündar C. Peşken Y. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. Genel Tıp Dergisi 2007;17(2):105-110.

18. Türk Dil Kurumu: http://www.tdk.gov.tr/index. Erişim tarihi:20.11.2016.

19. Kaya D. Gölbaşı Z. Son sınıf hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin gebelikte kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüşleri. ACU Sağlık Bilimleri Dergisi 2016;4:202-208.

20. Gömbül Ö. Hemşirelerin ailede kadına eşi tarafından uygulanan şiddete ve şiddete mesleki role ilişkin tutumları. Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi 2000;1:19-32.

21. Calderón H. Gilbert P. Jackson R. Cueing prenatal providers effects on discussions of intimate partner violence. American Journal of Preventive Medicine 2008;34:134-137.

22. Ellsberg M. Jansen H.A. Watts C.H. Garcia-Moreno C. Intimate partner violence and women's physical and mental health in the WHO multi country study on women's health and domestic violence: an observational study. Lancet 2008; 371(9619):1165-1172.

23. Kaplan S. Akalın A. Pınar G. Yılmazer T. Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve aile içi şiddete mesleki rollerine ilişkin tutumları. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E-Dergisi 2014; 2(1):26-35.

24. Méndez-Hernández P. Valdez-Santiago R. Viniegra-Velázquez L. Rivera- Rivera L. Salmerón-Castro J. Violence against women: knowledge and attitudes of the medical staff at the Mexican Institute of Social Security. Morelos. Mexico. Salud publica de Mexico 2003; 45(6):472-482.

25. Akar. T. Aksakal. FN. Demirel B. Durukan E. Özkan. S. The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara. Turkey. Journal of Family Violence 2010;25:449-460.